

1. ΘΕΜΑ

Συμφωνία στοιχείων μέσα στην ονοματική φράση

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

το σκυλί

ο άγριος σκύλος

τέσσερις φοβισμένες γάτες

κάποια άγνωστη

εκείνος ο κακός άνθρωπος

τέσσερις ηθοποιοί

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Από Α ΚΕΓ, 1 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Σχηματισμός επιθέτων

Ονοματική κλίση

Χρήση των πτώσεων

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Σε πρώιμα στάδια της εκμάθησης:

(α) ασυμφωνία πτώσεων: **τους καλούς άνθρωποι*·

(β) γενικευμένη ακλισία επιθέτων, ποσοδεικτών, προσδιορισμών: **το μαύρος μολύβι, *όλος οι άνθρωποι*·

(γ) υπεργενικεύσεις καταλήξεων: **ο μαύρος πίνακος, *οι κλειστές είσοδες*·

(δ) υπεργενικεύσεις που προσθέτουν εσφαλμένα δείκτες συμφωνίας σε άκλιτα ή ελλειπτικά στοιχεία: **τους πέντες φίλους, *τους τέσσερους ανθρώπους, *ο πολύς καλός φίλος*.

Σε πιο προχωρημένα στάδια της εκμάθησης:

(α) αποφυγή δομών με έλλειψη συμφωνίας, ακόμα κι αν είναι επιτρεπτή: *η παραπάνω πρόταση, τρεις φορές περισσότερα χρήματα*·

(β) αδυναμία αναγνώρισης της δομής σύνθετων ονοματικών φράσεων: *μια καθ' όλα νόμιμη κοινώς αποδεκτή συμβατικά καθιερωμένη διαδικασία*.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Κάθε ονοματική φράση κληρονομεί το γένος, τον αριθμό και την πτώση του ουσιαστικού που λειτουργεί ως κεφαλή της. Το ουσιαστικό αυτό καθορίζει και το γένος, τον αριθμό και την πτώση των προσδιορισμών του (εκτός αν πρόκειται για συγκεκριμένους ετερόπτωτους προσδιορισμούς – βλ. παρακάτω).

Γενικά, το άρθρο, τα επίθετα, τα αριθμητικά, οι αντωνυμίες όλων των ειδών (εκτός των κλιτικών σε γενική κτητική) πρέπει να εμφανίζονται στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν (εφόσον διαθέτουν γένος, αριθμό και πτώση):

*ο καλός μαθητής – η καλή μαθήτρια – το καλό παιδί
οι καλοί μαθητές – οι καλές μαθήτριες – τα καλά παιδιά*

όλοι εκείνοι οι καλοί μαθητές

μερικά καλά παιδιά

Ποια καλή κυρία σου το έδωσε;

Πόσους καλούς ανθρώπους ξέρεις;

Κάποιοι προσδιορισμοί είναι άκλιτοι:

*κάθε καλό παιδί
έξι καλά παιδιά*

Κάποιοι έχουν κοινό τύπο για το αρσενικό και το θηλυκό:

*οι τέσσερις ζανθοί άντρες
οι τέσσερις ζανθές κοπέλες
τα τέσσερα ζανθά παιδιά.*

Υπάρχουν βέβαια και ουσιαστικά κοινού γένους (βλ. σχετικό δελτίο), τα οποία είναι γενικά αμφίσημα και συνήθως διαφοροποιούνται από το γένος των προσδιοριστών τους:

*τέσσερις ηθοποιοί
οι τέσσερις ηθοποιοί
οι τέσσερις ζανθοί ηθοποιοί
οι τέσσερις ζανθές ηθοποιοί.*

Οι προσδιορισμοί που συνήθως ΔΕΝ συμφωνούν με το ουσιαστικό μπορεί να είναι:

(α) ένας ετερόπτωτος προσδιορισμός σε γενική (κτητική, υποκειμενική, αντικειμενική κτό.):

*το σπίτι μας
το σπίτι του Γιάννη
μια ζανθή ηθοποιός του θεάτρου
εκείνη η τελευταία ερώτηση του δημοσιογράφου
όλοι αυτοί οι σύμβουλοι του προέδρου*

(β) διάφορα επιρρηματικά στοιχεία (συνήθως άκλιτα), που προσδιορίζουν το ίδιο το ουσιαστικό ή κάποιον προσδιοριστή του:

*η κάτω αυλή
ο τότε πρωθυπουργός
ο μέχρι πρόσφατα σύζυγός της
ο μεν πρόεδρος*

*ένας πολύ καλός άνθρωπος
όλα σχεδόν τα μαθήματα
μια ολοένα και πιο δύσκολη εξέταση
ένα τρεις φορές μεγαλύτερο σπίτι
ο κατεξοχήν υπεύθυνος*

(γ) διάφορες προθέσεις και τα συμπληρώματά τους:

*το παιδί από την Αθήνα
το σπίτι μας στην Πάτρα
η δασκάλα με τα μακριά μαλλιά
η μεγάλη ανησυχία του για τις εξετάσεις της οδήγησης
η γιαγιά μου από την πλευρά του πατέρα μου*

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σε πρώιμα στάδια της εκμάθησης μια πρώτη παρουσίαση μπορεί να περιέχει φτιαχτές φράσεις και προτάσεις με ακριβώς αντίστοιχες καταλήξεις ώστε να γίνει κατανοητή η έννοια της συμφωνίας:

*Ο μεγάλος δρόμος
Η μεγάλη τάξη
Το μεγάλο βιβλίο*

Μια τέτοια παρουσίαση μπορεί να ακολουθείται από πίνακα με εμπλουτισμένες καταλήξεις των τριών γενών:

<i>μεγάλος</i>	<i>μεγάλη</i>	<i>μεγάλο</i>
<i>δρόμος</i>	<i>τάξη</i>	<i>βιβλίο</i>
<i>τοιχος</i>	<i>πόρτα</i>	<i>τετράδιο</i>
<i>άντρας</i>	<i>γυναίκα</i>	<i>παιδί</i>
<i>πίνακας</i>	<i>κιμωλία</i>	<i>σφουγγάρι</i>

Στη συνέχεια, γίνεται η σχετική αντιστοίχιση και εξάσκηση κάθε επιπλέον στοιχείου που συναντάται κατά τη διδασκαλία, εφόσον κλίνεται ή / και μπορεί να προσδιορίσει ουσιαστικά:

<i>ένας</i>	<i>μία</i>	<i>ένα</i>
<i>αυτός</i>	<i>αυτή</i>	<i>αυτό</i>
<i>όλος</i>	<i>όλη</i>	<i>όλο</i>
<i>εκείνος</i>	<i>εκείνη</i>	<i>εκείνο</i>
<i>μπλε</i>	<i>μπλε</i>	<i>μπλε</i>
<i>κάθε</i>	<i>κάθε</i>	<i>κάθε</i>

καθώς και

<i>δύο</i>	<i>δύο</i>	<i>δύο</i>
<i>τρεις</i>	<i>τρεις</i>	<i>τρία</i>
<i>μερικοί</i>	<i>μερικές</i>	<i>μερικά</i>

κ.ο.κ.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΓ26: Συμφωνία υποκειμένου με το κατηγορούμενο

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 98, 100, 104-105, 109-112, 114-124, 126.